

Mlčení inspekce policii škodí

MICHAL TOŠOVSKÝ
manažer

ÚHEL POHLEDU

Když byl před více než půl rokem při policejním zákroku v pražských Řeporyjích zastřelen jeden z kriminalistů, okamžitě se v médiích i mezi policisty začalo mluvit o tom, že smrtící střela vyšla z policejní pistole. Spekulace nakonec před několika dny potvrdila mluvčí Státního zastupitelství pro Prahu 1. Pomiňme, zda bylo na vině nevhodné střelivo, špatná koordinace zásahu nebo chybu udělal zastřelený kriminalista či některý z jeho kolegů – nikdo ostatně stíhán nebude. Místo toho se chvíli zastavme u mlčení, kterým se obešla Inspekce policie, ačkoli případ uzavřela už před dvěma měsíci.

Je vcelku pochopitelné, pokud je inspekce skoupá na informace, dokud probíhá vyšetřování. Těžko ale rozumět tomu, co jsme se mohli dozvědět ve chvíli, kdy bylo vyšetřování ukončeno – vlastně nic, žádné podrobnosti, ani ty, které by potvrdily nebo vyvrátily spekulace, které případ provázely od samého počátku (a nakonec se ukázaly jako pravdivé).

I v případě policejních přešlapů a provinění platí, že neúčinnějším nástrojem proti nim by měla být jejich prevence

”

Stávající systém kontroly ke škodě veřejnosti i policie samotné takový postup bohužel umožňuje. Není totiž jednoznačně řečeno, zda má informace sdělovat inspekce, či státní zastupitelství – takže je často nesděluje nikdo. Společně s malou kapacitou inspekce uspokojivě vyšetřit zjevná porušení zákona (za všechny uvedme neschopnost identifikovat policisty, kteří na známém záběru z CzechTeku kopou na zemi ležícího technaře) ji její mlčení v očích nezúčastněného pozorovatele staví spíše do pozice ochránce policistů, kteří překročí zákon, než do pozice prodloužené kontrolní ruky veřejnosti, již by měla být.

Co by zásadně pomohlo, je skutečně „zveřejnění“ této kontroly. Kromě ryze systémových opatření,

Jako ochránce policistů, kteří překročí zákon, může být podle Michala Tošovského vnímána Inspekce policie, není-li schopna uspokojivě vyšetřit zjevná porušení zákona. Například identifikovat policisty, kteří na CzechTeku v roce 2005 kopali do technaře ležícího na zemi.

Foto archiv LN

která mají v návrzích expertů z nevládních organizací a politických stran podobu různých variant úřadu (většinou s vlastním, ne policií „zapůjčeným“ personálem), by bylo vhodné uvažovat i o opatřeních méně nákladných, symbolicky i prakticky však nesmírně cenných.

I v případě policejních přešlapů a provinění platí, že neúčinnějším nástrojem proti nim by měla být jejich prevence. Inspekce však plní hlavně represivní roli – vyšetřuje, co sama vyhledá či je oznámeno, a o širší kontext případu se obvykle nestar-

á. Podle toho vypadají i zveřejňované informace – strohé tiskové zprávy o úspěších inspekce, jednou do roka proložené velmi stručně komentovaným statistickým přehledem trestné činnosti policistů, kde jediným náznakem analýzy je srovnání s čísly z předchozího období.

Cesta k nápravě chyb

To je trochu málo – bylo by nesmírně účinné, kdyby inspekce před zrak veřejnosti odhalovala, popisovala a analyzovala vzorce, díky nimž k podobným událostem dochází (ať už se jedná o nedisciplinovanost,

vybavení nevhodným střelivem v případě z Řeporyjí, o nedostatečný výcvik, profesní kolegiální, či rutinu lavírující na hraně zákona a další myslitelné důvody v jiných případech). Pouze tehdy, když inspekce veřejně poukáže na možný systémový původ chyb či provinění policistů, bude se veřejnost moci zpětně Policie ČR zeptat, zda se dokázala ze svých minulých chyb poučit, či zda dokázala „zacetit trhliny“ v jinak fungujícím systému. A pouze tehdy může veřejná kontrola policie pomoci k nápravě chyb, které se v něm objeví.

Jedná se o postup v mnoha zemích běžný – a podle loňské studie bulharského Open Society Institute nesmírně účinný. Podle jeho srovnání policejních sborů třinácti evropských států (ČR zahrnuta bohužel nebyla) se zdá zřejmé, že mezi mírou zveřejňovaných informací o policii a důvěrou veřejnosti k ní existuje přímá souvislost.

Lépe informované národy zkrátka věří svým policiím více.

Autor pracuje v ProPolice, Centru pro rozvoj policejní práce při Otevřené společnosti, o. p. s.